

XƏZƏRYANI-QUBA NQR-in ŞİMAL-ŞƏRQ HİSSƏSİNİN TEKTONİKASI VƏ SEYSMOFASİAL XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Ə.İ. Xuduzadə

"Azneft" İstehsalat Birliyi

Açar sözlər: *Meqaantiklinorium, Mezozoy, Neogen, transgressiv, monoklinal, seysmofasial kompleks, terrigen çöküntülər, dayaz dəniz şəraiti, Məhsuldar qat, fasiya*

Giriş

Tədqiqat sahəsi Böyük Qafqazın cənub-şərq sonluğunun şimal-şərq yamaclarını, Qusar düzənliyini, Samur-Dəvəçi (Şabran) ovalığını, Dəvəçi (Şabran)-Giləzi düzənliyini əhatə edir. Ərazi şimal-qərbdən Samur çayından bir qədər cənubdan keçməklə, cənub-qərbdən Tfan antiklinoriumu və Germian qırılması ilə, şimal-şərqdə Xəzər dənizi sahili ilə həddənlənir (**şəkil 1**). Bu sahədə Qusar-Dəvəçi (Şabran) çökəkliyi və Bəyimdağ-Təkçay sahələrində XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq ardıcıl geoloji tədqiqat işləri aparılır.

Son dövrlərdə qravimetrik planalma məlumatlarının ümumiləşdirilməsi və yenidən dəyərləndirilməsi nəticəsində lokal maksimumlar zonaları ayrılmış, Cənubi Xaçmaz və Ağzıbirçala lokal maksimumlarının Mezozoy qalxımları ilə əlaqədar olmaları proqnozlaşdırılmışdır.

Xəzəryanı-Quba neftli-qazlı rayonunda Mezokaynozoy çöküntülərinin tektonik quruluşunun dəqiqləşdirilməsi, müxtəlif yaşlı çöküntü kompleksinin sahə boyu izlənməsi, dinamik dərinlik kəsilişlərinin və seysmofasial təhlillər əsasında neftlilik-qazlılıq amillərinin öyrənilməsi aktual problemdir.

Məqalədə aktiv tektonik proseslərə məruz qalmış Mezozoy çöküntülərində neft-qaz-kondensat yataqlarının formalaşması və paylanması qanunauyğunluqlarının öyrənilməsinin maraqlı məqamlarına ədəbiyyat və son zamanlar aparılmış müasir seysmik tədqiqat məlumatları əsasında aydınlıq gətirilmişdir.

Xəzəryanı-Quba NQR tektonik cəhətdən iki müxtəlif struktur elementdən - Böyük Qafqaz meqaantiklinoriumunun cənub-şərq batımının şimal qanadından və Qusar-Dəvəçi (Şabran) sinklinoriumundan ibarətdir [1,2]. Seysmik kəşfiyyat və dərin qazma məlumatlarına əsasən, burada üç struktur mərtəbə izlənilmişdir. Alt struktur mərtəbə (Yura çöküntüləri) üzrə seysmik məlumatlara əsasən, Şimali Çarxı, Çarxı, Şimali Ağzıbirçala, Ağzıbirçala və Cənubi Ağzıbirçala qalxımları aşkar edilmişdir.

Bunlardan ətraflı öyrəniləni Ağzıbirçala strukturudur [4,5]. Kəsilişdə Yura, Trias və Perm-Trias yaşlı andezit çöküntülərinin iştirakı qazma məlumatlarına əsasən aşkarlanmışdır.

Orta struktur mərtəbə Təbaşir çöküntülərinin səthini əks etdirən seysmik horizontla təsbit edilir. Bu horizont cənub-şərq istiqamətində monoklinal enməyə malikdir. Enmənin fonunda Xudat, Xaçmaz və Cənubi Xaçmaz antiklinalları, Şərqi Xaçmaz, Çarxı və Dəvəçi (Şabran) struktur çıxıntıları qeydə alınmışdır [4,5].

Bu ərazidə üst struktur mərtəbəni təşkil edən Pliosen çöküntüləri də cənub-şərq istiqamətində monoklinal enməyə malikdir və planda Mezozoy qalxımlarına uyğun gələn zəif izlənməmiş çıxıntılarla səciyyələnir (**şəkil 2**).

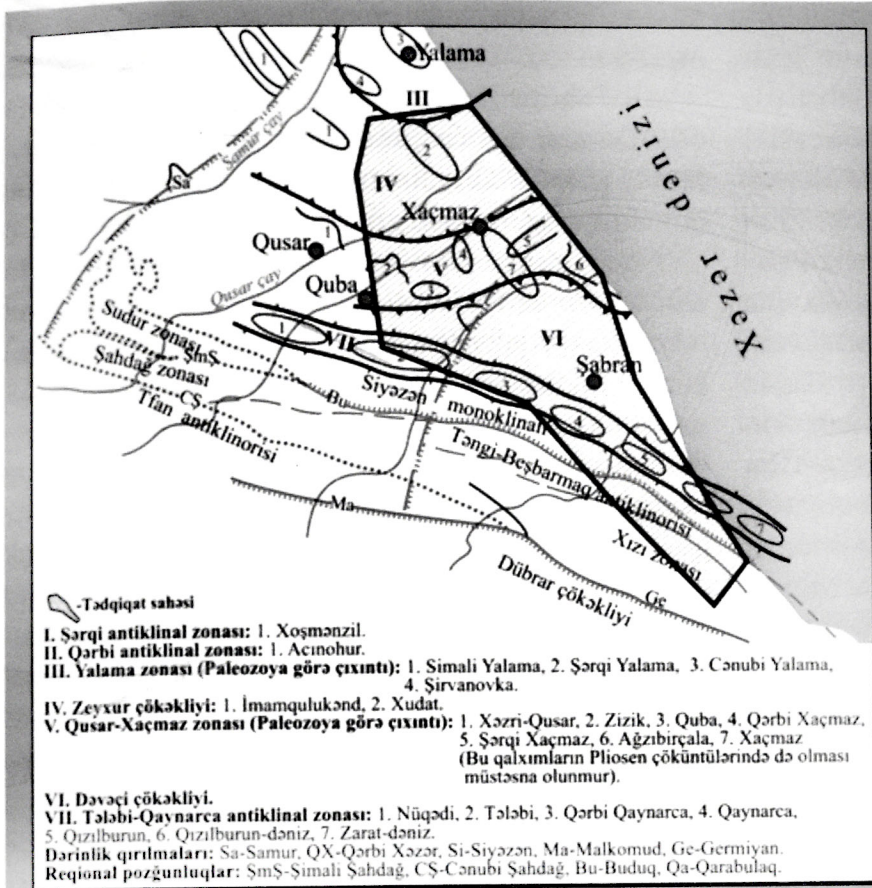
Qusar-Dəvəçi sinklinoriumunun cənub-qərb yamacı Neogen çöküntülərinin intensiv və kəskin formalı qırışıqlığı ilə səciyyələnir. Bu sahədə geofiziki planaalma və qazma işləri ilə Tələbi, Qərbi Qaynarca və Qaynarcada Neogen çöküntülərinə xas antiklinal strukturlar öyrənilmişdir [2].

Tələbi strukturu tektonik cəhətdən en dairəsinə yaxın istiqamətdə uzanan asimmetrik antiklinal qırışıqdır. Onun şimal qanadı dik (35-40°), cənub qanadı isə nisbətən az meyillidir (15-20°) [1,2].

Qərbi Qaynarca strukturu şimal-qərb istiqamətində asimmetrik antiklinal qırışıq olub, nisbətən cənub-qərb (25-40°) və bir qədər az meyilli şimal-şərq (14-20°) qanadları ilə səciyyələnir. Qırışıqın cənub-qərb qanadının tağyanı hissəsi, amplitudu 100-150 m olan uzununa qırılma ilə mürəkkəbləşmiş və nəticədə qırışıqın cənub-qərb qanadı qalxmaya məruz qalmışdır [2].

Qaynarca strukturu tektonik cəhətdən üst hissədə dik (60-80°), aşağıya doğru isə nisbətən az meyilli (30-40°) qanadlara malik antiklinal qırışıqdır. Qırışıqın tağ hissəsindən uzanma istiqamətində tektonik qırılma keçir ki, bu da palçıq vulkanının fəaliyyəti ilə əlaqələndirilir [1,2].

Şəkil 1. Xəzəryanı-Quba NQR-in tektonik sxemi (Ə.Süleymanova görə)

Bu ərazidə adları çəkilən strukturlardan kənarında bir neçə antiklinal element aşkar edilib ki, bunların içərisində Qaynarcadan şimalda yerləşən Daşdəmirli qalxımı diqqəti cəlb edir. Qalxım Mezozoyun səthinə görə 3700-3800 m izohipsləri ilə qapanmışdır [4,5,6].

Cənub-şərq istiqamətində Xızı sinklinalına daxil olan Bəyimdağ-Təkçay qalxımı geoloji-geofiziki məlumatlara görə, Təbaşir çöküntüləri üzrə şimal-qərb – cənub-şərq istiqamətli antiklinal qırışıqdır [1,5,6]. Öyrənilən ərazidə kəsiliş üzrə seysmofasial komplekslər ayrılmış və onlar faktiki quyu kəsilişləri ilə müqayisə olunmuşdur.

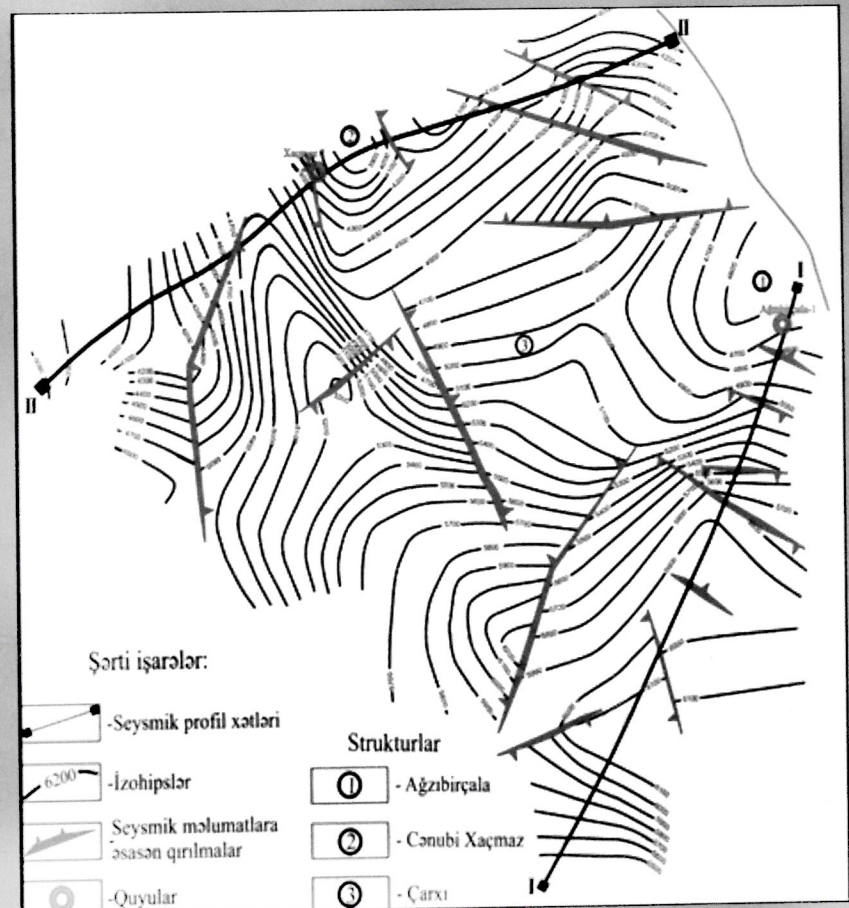
Alt Trias çöküntüləri Yalama-1 quyusunda iki intervalda açılmışdır. Burada alt Triasın açılmış qalınlığı 1425 m-dən çoxdur və litoloji tərkibcə çökmə-vulkanogen törəmələrdən ibarətdir.

Alt Triasın sonunda, Yalama-1 quyusu ətrafındakı ərazilərdə, kəskin

eroziya əlamətlərinin mövcudluğunu sübut edən amillər müşahidə olunur. Alt Triasın metamorfik səthi yuyulmaya məruz qalmış, onların üzərində orta Trias çöküntülərinin transqressiv yatımı müşahidə olunur.

Orta Trias çöküntülərinin açılmış qalınlığı Ağzıbirçala-1 quyusunda 172 m-ə, Yalama-1 quyusunda isə 185 m-ə çatır. Fasiyaların oxşarlığı onların eyni paleocoğrafi şəraitə və paleodövrə aid edilməsinə imkan verir.

Yalama-1 quyusunda qumdaşı, tuflu qumdaşı və alevrolitlərdən ibarət orta Trias çöküntüləri aralarında qumdaşı və merqel təbəqələri müşahidə olunur. Eynilə, Ağzıbirçala-1 quyusunun kəsilişində də qumdaşı və mergel təbəqələri müşahidə olunur. Burada Yalama-1 quyusunda açılmış alt Triasa məxsus kəskin eroziya əlamətləri vardır. Bu amil tədqiqat sahəsi daxilində alt Triasdan orta Triasa keçid çöküntülərinin toplanması prosesində fasilələrin olma-

Şəkil 2. Çarxı-Şabran-Ağzıbirçala sahəsinin Mezozoy daxilindəki seysmik horizontlara görə struktur xəritəsi

sı kimi qiymətləndirilir.

Yalama-1 quyusundan şərqə doğru orta Trias çöküntülərinin qalınlığı azalır və bəzi lokal sahələrdə bu izlənilir. Bu mənzərə Yalama-1 və Ağzıbirçala-1 quyularını birləşdirən xətt üzrə də müşahidə olunur.

Ağzıbirçala-1 və Xudat quyularının yerləşdikləri sahələrdə çöküntütoplanma hövzəsinin parametrlərinin fərqli olduğunu göstərir. Belə ki, burada orta Trias çöküntü kompleksinin qalınlığının artmasını cənub – cənub-qərb istiqamətində nisbətən dayaz dəniz hövzəsində toplanması kimi qəbul etmək olar.

Orta Trias çöküntülərinin tavanından orta Yura çöküntülərinin dabanına qədər Ağzıbirçala-1 quyusunun məlumatlarına görə laylanma ilə səciyyələnən çökmə və ya vulkanik çökmə süxurların olması izlənilir. Geoloji kəsilişin Triasa aid intervalından fərqli olaraq, sahənin şimal-qərbindən axın vasitəsilə daha dərin su hövzəsində bu seysmofasial kompleks terrigen materiallar hesabına formalaşmışdır.

Yura və Trias çöküntü komplekslərində çoxsaylı qırılmalar müşahidə olunur. Bu amil geoloji kəsilişi təşkil edən laylarda çatlılıq və törəmə məsələliyin olmasına işarədir. Məlumdur ki, belə geoloji kəsilişlər yüksək əmsallı süzülmə-tutum xüsusiyyətlərilə səciyyələnir.

Tədqiqat sahəsində Yura çöküntüləri qeyri-uyğun olaraq alt Təbaşir çöküntüləri ilə örtülmüşdür. Orta Yura çöküntüləri Xudat, Ağzıbirçala və Tələbi quyularında açılmış, litoloji cəhətdən qumdaşılardan, sideritli gillər və argillitlərdən ibarətdir.

Kəsilişin üst hissəsində qumluluğun artması orta Yuranın əvvəlində hövzənin dərinliyinin onun sonuna nisbətən daha çox olmasını göstərir. Yəni, orta Yuranın əvvəlində başlamış transqressiya prosesi onun sonuna yaxın reqressiya ilə əvəzlənmişdir. Sonra nisbətən dayaz dəniz şəraiti davam etmiş, orta Yuranın sonunda yenidən dəniz səviyyəsindən yuxarıda qalmışdır. Bu nəticənin əsasında Ağzıbirçala-1 quyusunun ətrafında Maykop çöküntü kompleksinin alt hissəsinin orta Yura üzərində transqressiv yatması və alt Təbaşir çöküntülərinin Ağzıbirçala qalxımının ətraflarında toplanması amilləri durur. Bu intervalda çoxsaylı qırılmalar müşahidə olunmuşdur.

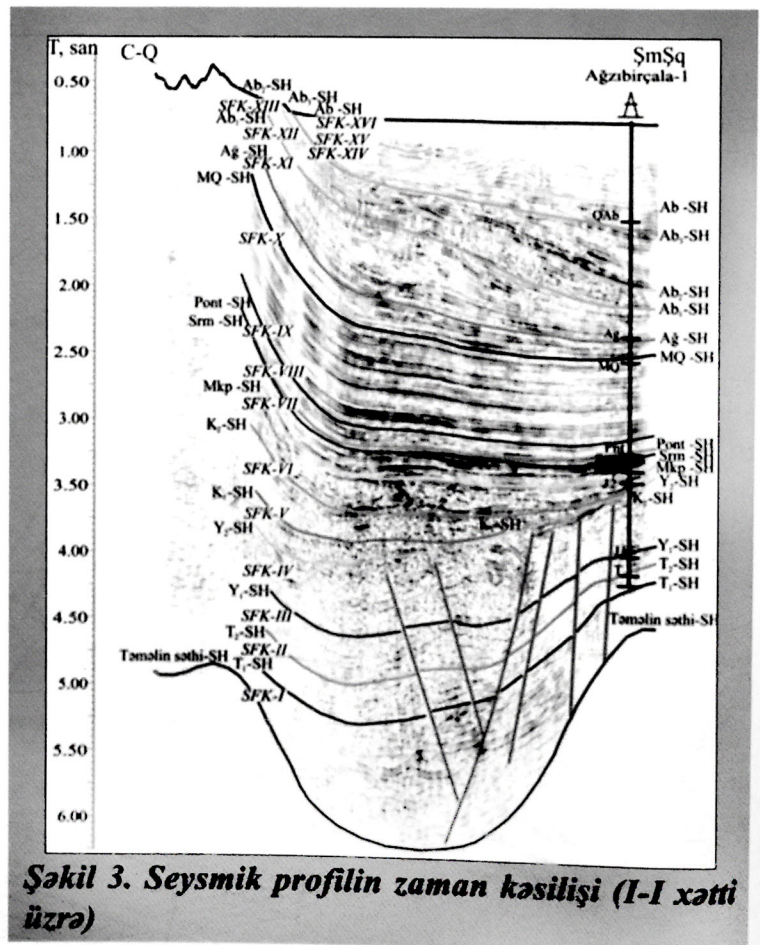
Orta Yura səthinə transqressiv çökən alt Təbaşir çöküntü kompleksi Ağzıbirçala qalxımının cənub-qərb və şimal-qərb istiqamətində müşahidə olunur. Bu çöküntülər Yalama-1 quyusunda 128 m, Yalama-13 quyusunda 114 m, Yalama-22 quyusunda 140 m,

10, 6 və 20 sayılı Xudat quyularında uyğun olaraq, 224 m, 253 m və 277 m qalınlıqla təmsil olunur.

Alt Təbaşir Xudat sahəsində transqressiv şəkildə orta Yuranın üstünə yatmış, ona aid çöküntülər sıxlaşmış gillərin az qalınlıqlı mergel və sementlənmiş qumdaşı araqaqlarının növbələşməsindən ibarətdir.

Alt Təbaşir çöküntüləri Yalama qalxımı ətrafında zəif və ondan uzaqlaşdıqca daha müntəzəm korrelyasiya əlaqələri ilə səciyyələnir. Bu intervalı təşkil edən çöküntülər Ağzıbirçala qalxımına yaxın sahələrdə sahilyanı ərazidə, ondan uzaqlarda isə dərin dəniz hövzəsində toplanmışdır. Şimal-şərqdən axınlar vasitəsilə çöküntü hövzəsinə gətirdiyi terrigen material hesabına formalaşdırıldığını göstərmək olar. Ağzıbirçala qalxımına yaxınlaşdıqca qalınlığın azalması onun daban zonalarındakı çöküntülərin pazlaşması hesabına baş verməsidir. Bu, paleo proses dövründə Ağzıbirçala qalxımının tağında və tağətrafi yamaqlarında orta Yuranın sonlarına yaxın eroziya proseslərinin davam etməsidir.

Üst Təbaşir Ağzıbirçala qalxımının tağında orta Yura və onun ətraflarında alt Təbaşirin üzərində transqressiv yatımla təmsil olunur (şəkil 3) və bu şəkildə alt Təbaşirin üstündə yatır, əhəngdaşları, əhəngli gillər, mergel və qumdaşılarının qeyri-uyğun növbələşməsindən ibarətdir.

Şəkil 3. Seysmik profilin zaman kəsilişi (I-I xətti üzrə)

Alt Təbaşirin sonunda terrigen materialın həcmnin azalması hesabına baş vermiş çöküntütoplanma prosesindəki fasilə üst Təbaşirin əvvəlində yenidən bərpa olunmuşdur. Bu dövrdə Ağzıbirçala qalxımı və onun ətraflarındakı ərazilər nisbətən gömülməyə məruz qalmışdır. Lakin qalxımın tag hissəsi hələ də denudasiya sahəsi olaraq qalmaqda davam etmişdir. Nəticədə, alt Təbaşir dövründə olduğu kimi üst Təbaşir çöküntüləri alt Təbaşir və orta Yura üzərində transqressiv toplanmışdır.

Bu kompleksin qalınlığının Ağzıbirçala qalxımına yaxınlaşdıqca azalması daban zonalarındakı çöküntülərin pazlaşması fonunda baş verir ki, bu da hövzənin doldurulması prosesinin axının şimal – şimal-şərqdən çöküntü hövzəsinə gətirildiyi terrigen material hesabına davam etdiyinin göstəricisi kimi qiymətləndirilir. Maykop çöküntüləri Xaçmaz-1 və Xaçmaz-2 quyularında, Ağzıbirçala-1 quyusunun kəsilişində isə Məhsuldar qatın qalınlığının azalması hesabına 100 m, Sarmat 200 m və Pont 90 m qalınlığı ilə stratiqrafik intervallara ayrılmışdır (şəkil 4).

Maykop çöküntüləri Yalama-1 quyusunda 30 m, Xaçmaz-2 quyusunda 247 m qalınlıqlarla açılmışdır. Yalama-1 quyusunda açılmış Maykop çöküntüləri əhəngdaşı təbəqələri ilə (30%) gilli təbəqələrin (70%) növbələşməsindən ibarətdir.

Bu amil Yalama-1 quyusu ətrafındakı Maykop

çöküntülərinin dərin su hövzəsində toplanmasının göstəricisidir.

Maykop çöküntülərinin ümumi qalınlığının şimal-şərq – cənub-qərb istiqamətində artmasını nəzərə alsaq, terrigen materialın şimal – şimal-qərbdən hövzəyə daşındığı fikirini söyləmək olar. Bu nəticələri Maykop çöküntü kompleksinin qalınlığının onun dabanında əlavə əmələ gəlmiş layların hesabına baş verməsi amili də təsdiqləyir. Bu sahədə çöküntütoplanma prosesi əsasən hövzənin tədricən dərinləşməsi fonunda tamamlanmışdır.

Tədqiqat sahəsinin cənub-qərbində yerləşən Siyazən monoklinalında arasında qumdaşı təbəqələri olan gillər, qumdaşları və konqlomeratlardan ibarət alt Maykop çöküntüləri müxtəlif yaşlı çöküntülərlə təmsil edilir. Burada üst Maykop əsasən gillərlə və içərisində qum təbəqələri olan alevrolitlərlə təmsil olunur. Maykopun açılmış qalınlığı 850 m-dən artıqdır.

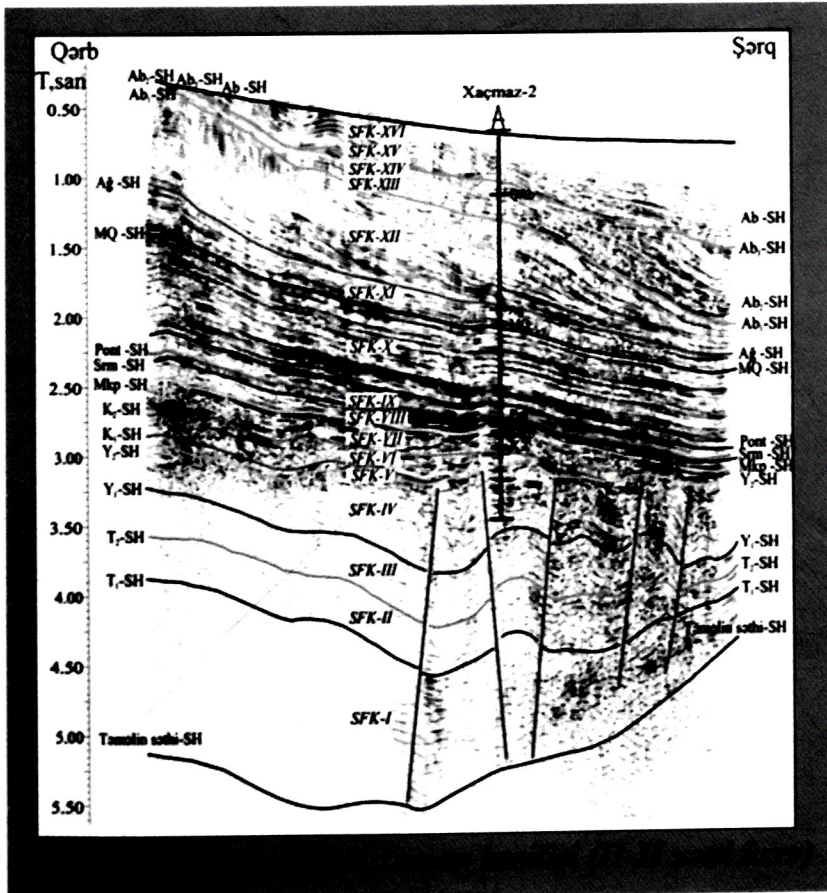
Beləliklə, Maykop çöküntü kompleksinin formalaşmasında Oligosendən başlamış mövcud çöküntü hövzəsi kifayət qədər geniş ərazini əhatə etmiş və buradakı çöküntütoplanma prosesi dərinliyin artması fonunda Maykopun sonunadək davam etmişdir.

Miosen çöküntüləri əsasən Sarmat və Çokrak çöküntülərindən ibarət bir çox quyularda açılmış, mergel, qumdaşı və qumlardan təşkil olunmuş gillərdən ibarətdir. Layların səthinin hamar olmayan xüsusiyyətli olması dayaz sulu hövzələrdə toplanmış çöküntülər üçün xarakterikdir.

Sarmat çöküntülərinin səthindən Ponta qədər olan interval Xəzəryanı-Quba vilayətində geniş yayılmış Xaçmaz, Ağzıbirçala, Tələbi və Qaynarca sahəsində qazılmış quyularda açılmışdır. Kəsilişdə gillər qumlar və konqlomeratlarla qeyri-müntəzəm növbələşir. Bu çöküntülər bucaq və stratiqrafik uyğunsuzluğu ilə müxtəlif yaşlı Miosen, Paleogen və Mezozoy çöküntüləri üzərində yatmışdır.

Şimal istiqamətdə Qusar-Xaçmaz qalxım zonasının cənub-şərq hissəsində struktur çıxıntı üzərində bu fasiya daxilində olan çöküntülərin pazlaşması müşahidə olunur. Onlar Xudat sahəsində geoloji kəsilişdə iştirak etmir.

Məhsuldar qat çöküntüləri, quyuların məlumatlarına əsasən, litoloji cəhətdən pis çeşidlənmiş terrigen süxurlardan təşkil olunmuşdur. Üst hissədə konqlomeratların, qavelitlərin və qumdaşların miqdarı çoxdur. Lakin cənub-

şərqə (Qaynarca) doğru konqlomeratlar pazlaşır, qumlar və qumdaşılardan çeşidlənməsi yaxşılaşır. Alt Pliosen (Məhsuldar qat) transqressiv şəkildə Xudat sahəsində Sarmat mərtəbəsi çöküntülərinin, Xaçmaz, Ağzıbirçala, Tələbi və Qaynarca sahəsində isə Pont mərtəbəsi çöküntülərinin üzərində yatır.

Ağcagil mərtəbəsi çöküntüləri, quyu məlumatlarına görə üst Pliosenin gilli litofasiyası ilə təmsil olunur. Məhsuldar qat üzərində kiçik bucaq uyğunsuzluğu ilə yatdığı izlənilir və subparalel, çəp laylanma ilə xarakterizə olunur.

Seysmik məlumatlara əsasən, IV dövr çöküntülərinin toplanması hövzənin bərabər tempdə enməsi şəraitində getdiyini söyləməyə imkan verir. Lakin bu fasiyanın yuxarı hissəsində toplanma prosesində çöküntü materiallarının gətirilmə sürəti artmış və çöküntü toplanma tempi pozulmuşdur. Tsiklin sonunda dəniz səviyyəsi stabilləşmiş və çöküntülərin yuyulması baş vermişdir.

Bu fasiya daxilində müxtəlif bucaq altında yatan Dördüncü dövr çöküntülərindən üstdə yatan xırda laylanmalar qeyd olunur ki, belə laylanma deltalar arası və ya prodelta zonasında dayaz su şəraitində çöküntü toplanmanı səciyyələndirir. Qeyri-uyğun yatım fasilələrin olması ilə yanaşı, çöküntü toplanmanın bazis səviyyəsinin (dəniz səviyyəsi) çox aşağı olması ilə əlaqədar layların yuxarıya doğru inkişafının mümkünsüzlüyü ilə izah olunur.

Aşeron mərtəbəsinin tavanından yer səthinə qədər intervalda, quyu məlumatlarına görə, Müasir və Dördüncü dövr çöküntüləri gil, qum, çınqıl və çaqıllardan təşkil olunmuşdur. Antropogen çöküntüləri bütün sahəni əhatə edərək kontinental törəmə kimi onun qalınlığının qərbdən şərqə doğru artması ilə müşahidə olunur və maksimal qalınlığı 750 m-ə çatır.

Tədqiqat sahəsinin neftlilik-qazlılığı ilə bağlı, quyu məlumatlarına istinad edərək, strukturlar üzrə aşağıdakıları qeyd edə bilərik.

Qaynarca sahəsində palçıq vulkanı ilə əlaqədar neft-qaz çıxışları mövcuddur. Bir çox struktur-xəritəalma və struktur-axtarış quyuları qazılan zaman neft-qaz təzahürləri qeyd edilmişdir [1,2,4]. Bu sahədə palçıq vulkanı nəticəsində qrifon və sopkalarından yüksək minerallaşmış, neft-qaz-su təzahürləri yer səthində izlənilir.

Yalama sahəsində 1 sayılı istinad quyusundan alt Təbaşir çöküntülərində, Xudat sahəsində isə 10 sayılı kəşfiyyat quyusundan Təbaşir və Yura çöküntü-

lərində qaz təzahürləri müşahidə olunmuşdur.

Xaçmaz sahəsində Pliosen çöküntülərinə qazılmış bir neçə struktur-xəritəalma quyularında neft və qaz təzahürləri qeyd edilmişdir. Ağzıbirçala-1 quyusunda qazma zamanı Trias, Yura və Pliosen çöküntülərini açmış neftlilik-qazlılıqla əlaqədar müsbət nəticələr qeyd edilməmişdir [1].

Tələbi sahəsində qazılmış 12 sayılı quyuda Miosen çöküntülərindən 80 t/gün hasilatla neft alınmışdır. 26 sayılı quyuda da neft-qaz təzahürləri müşahidə olunmuşdur. Cənub-qərb istiqamətində yerləşən Siyəzən monoklinalındakı sahələrdə üst Təbaşirdən başlayaraq orta Miosenə qədər geniş stratigrafik intervalda neft-qaz yataqları istismar olunur.

Siyəzən monoklinalında neftli-qazlı olan üst Təbaşir-Miosen çöküntü kompleksinin böyük qismi sahənin şərqinə doğru (Ağzıbirçala istiqamətində) pazlaşır. Məhsuldar çöküntülərin pazlaşma zonaları neftlilik-qazlılıq baxımından perspektivlidir.

Beləliklə, Xəzəryanı-Quba NQR-in neftlilik-qazlılıq perspektivliyinin Mezozoy-Paleogen və Miosen çöküntü kompleksi ilə əlaqədar olduğunu söyləmək olar və gələcəkdə daha dəqiq planaalma işlərinin aparılması məqsədəuyğundur.

NƏTİCƏ VƏ TƏKLİFLƏR

- Xəzəryanı-Quba NQR-in neftlilik-qazlılıq baxımından perspektivli olan sahələrinin çöküntü komplekslərinin litoloji tərkibi öyrənilmiş, onların qalınlığı haqqında məlumatlar dəqiqləşdirilmişdir.

- Xəzəryanı-Quba vilayətində Xaçmaz, Ağzıbirçala, Tələbi və Qaynarca sahəsində qazılmış quyuların kəsilişində gillərin qum laylıqları və konqlomeratlarla qeyri-uyğun növbələşdiyi aşkar edilmiş, bu çöküntülərin bucaq və stratigrafik uyğunsuzluğu ilə müxtəlif yaşlı Miosen, Paleogen və Mezozoy layları üzərində yatdığı və çoxlu sayda pazlaşmalar olduğu müşahidə edilmişdir.

- Tədqiqat sahəsində və dənizə doğru aşkar olunmuş strukturların və pazlaşma zonalarının geoloji-tektonik quruluşunu dəqiqləşdirmək məqsədi ilə üçölçülü (3D) seysmik tədqiqat işlərinin aparılması, yeni modellərin qurulması Mezozoy çöküntülərinin tektonik quruluşu ilə yanaşı, neftlilik-qazlılıq baxımından ərazinin tam öyrənilməsində, həmçinin müşahidə olunan ağırlıq qüvvəsinin anomaliyalarının geoloji təbiətinin aydınlaşdırılmasında, seysmik və qravimetrik məlumatların birgə təhlili məqsədəuyğun

olardı.

- Faktiki məlumatlara istinadən, Qusar-Dəvəçi sinklinoriumunun cənub-şərq hissəsindən şərqə doğru pazlaşan Miosen-Oliqosen, Eosen, Təbaşir və eyni zamanda, orta Yura çöküntülərinin qalınlıqlarının nisbətən artdığı yerdə (Ağzibirçala-Tələbi, Qaynarca qalxımları arasında) bu çöküntülərin litofasial tərkibini və neftlilik-qazlılıq potensialının araşdırılması məqsədi ilə parametrik və kəşfiyyat quyularının qazılması təklif olunmuşdur.

ƏDƏBİYYAT

1. Cəfərov, F.S. Azərbaycan Respublikasının Tələbi-Xudat sahəsində 1995-cü ildə aparılmış seysmik kəşfiyyat işlərinin hesabatı (7/95 sayılı seysmik dəstə). Azərneftgeofizika Trest. -1996.

2. Cəfərov, F.S. Azərbaycan Respublikasının Qaynarca-Tələbi sahəsində 1994-cü ildə aparılmış

seysmik kəşfiyyat işlərinin hesabatı (7/94 sayılı seysmik dəstə). Azərneftgeofizika trest. - 1997.

3. Əhmədov, H.Ə., Salayev, S.H., Bağırzadə, F.M. Azərbaycan neft və qaz yataqlarının geologiyası. Azərneftnəşr. Bakı-1958.

4. Əliyeva, İ.P. Azərbaycan Respublikası Quba Xəzəryanı NQR-in Bəyimdağ-Təkçay sahəsində 2007-2008-ci illərdə aparılmış seysmik kəşfiyyat işlərinin hesabatı (03/07 sayılı seysmik dəstə). Kəşfiyyatgeofizika İdarəsi. - 2008.

5. Ализаде, А.А. и др. Геология нефтяных и газовых месторождений Азербайджана. Недра. Москва -1966.

6. Ализаде, А.А., Салаев, С.Г., Алиев, А.И. Научная оценка перспектив нефтегазоносности Азербайджана и Южного Каспия и направление поисково-разведочных работ. Элм. Баку- 1985.

A.I.Khuduzade

СЕЙСМОФАЦИАЛЬНЫЕ СВОЙСТВА И ТЕКТОНИКА ПЛОЩАДИ В СЕВЕРО-ВОСТОЧНОЙ ЧАСТИ ПРИКАСПИЙСКО-ГУБИНСКОГО НГР

АННОТАЦИЯ

На основании сейсмических работ проведенных в Прикаспийско-Губинском Нефтегазовом Регионе, а также данных со скважин Агзыбирчала-1 и Хачмаз-2 был уточнен геологический разрез в Мезозое.

Была произведена корреляция нескольких Мезо-Кайнозойских комплексов отложений в регионе Чархы-Шабран-Агзыбирчала. Был проведен анализ внутри отложений Мезозойской эры: средне-Юрского периода, ниже и выше Мелового периода, Понтийского яруса, а также кровли Продуктивной толщи.

Наблюдаются разломы вызванные тектонической активностью между отложениями Юрского и Триасового периодов. Также была проведена оценка трещиноватости, пористости и емкостно-пропускных параметров слоев геологического разреза.

A.I.Khuduzade

TECTONICS AND SEISMOFASIAL FEATURES OF THE NORTH-EASTERN PART OF THE CASPIANSIDE-GUBA OIL and GAS REGION

ABSTRACT

Based on both seismic investigation of Near-Caspian-Quba oil and gas regions and Agzibirchala-1 and Khachmaz-2 wells, geological stratigraphy was observed and corrected.

A number of horizons related to Mesozoic-Cenozoic sediments in the Charkhi-Shabran-Agzibirchala district were correlated. Observations inside Mesozoic era, middle Jurassic, upper and lower Cretaceous, upper Pontian and top of Productive Series layers were done.

Faults caused by tectonic activity between Jurassic and Triassic sediment layers were observed. Porosity, fractures and high value of hydrodynamic properties of the geological stratigraphy was estimated.